

ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВІВЧАРСТВІ

План

- 1. Сучасний стан та тенденції розвитку вівчарства в світі та в Україні.*
- 2. Задачі та проблеми інтенсифікації вівчарства.*

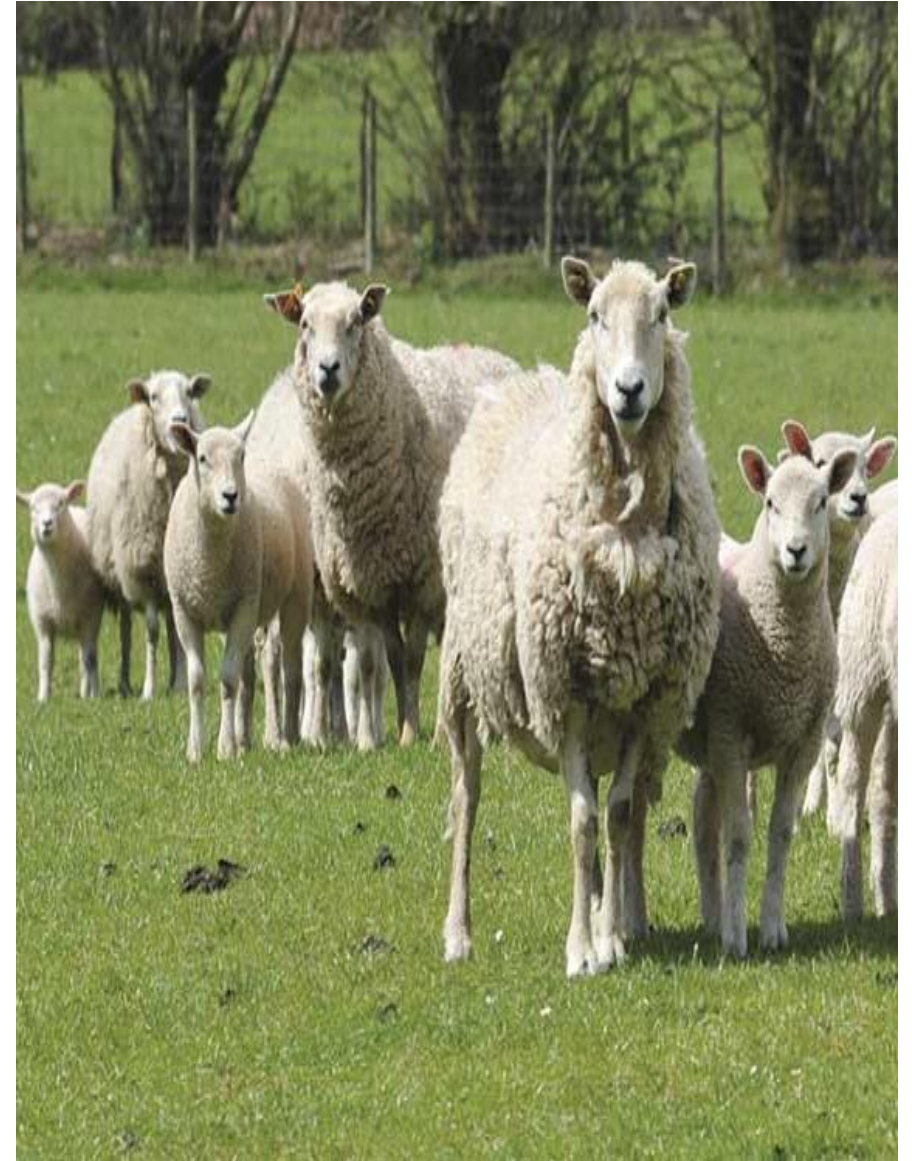
Вівчарство – окрема галузь тваринництва, яка забезпечує:

- *розведення овець*
- *виготовлення сировини для легкої промисловості*
- *та харчових продуктів.*

***Найціннішим продуктом** є шерсть, яку використовують у виробництві тканин, трикотажу, килимів, валяних виробів тощо.*

Зі шкіри овець виготовляють хутрові вироби.

З молока грубошерстих овець – сири.

Вівці серед сільськогосподарських тварин потребують для годівлі:

- *найменшої частки концентрованих кормів*
- *і характеризуються найвищою ефективністю використання всіх їх видів, особливо пасовищних.*

Сьогодні в сільськогосподарських підприємствах та у населення утримується:

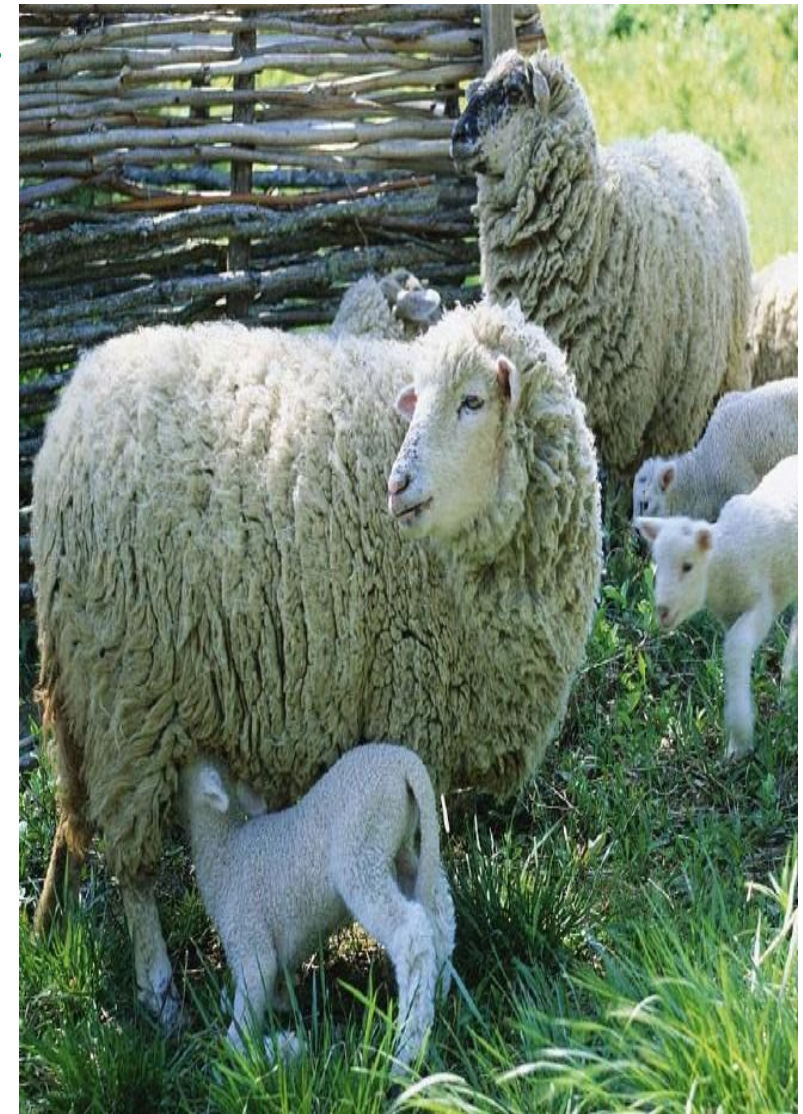
- *близько 3 млн га. природних пасовищ*
- *і 1,6 млн га. сіножатей,*
- *які здатні навіть за мінімальної врожайності 30-50 ц. з 1 га можуть повністю забезпечити кормами 6-9 млн. голів овець.*

В Україні овець розводять в усіх кліматичних зонах.

Основне їх поголів'я розміщено в Степовій зоні.

Зі всіх видів сировини, що отримується від овець, найбільше значення має шерсть,

- *яка завдяки особливим технічним властивостям (міцності, розтяжності, пружності, гігроскопічності)*
- *є незамінною сировиною для виготовлення тканин, килимів, валяного взуття, фетрових і інших виробів.*

Вовна – це волосяний покрив тварин, що володіє прядильною здатністю.

Вовну використовують для виготовлення:

- **товарів народного споживання** (одягу, взуття, ковдр, килимів, пледів, головних уборів, шалей, хусток і ін.)
- ***і промислових матеріалів*** (технічних суконь, повсті, фетру).

Руно – це вовна, що зістригається з овець.

*Вона складається з трьох основних типів волокон: **ості, пуху і перехідного волосу.***

*В окремих випадках можуть зустрічатися різновиди ості – **мертвий і сухий волос.***

Овчина – шкура, знята з вівці, основний вид сировини для хутряних виробів.

Овече молоко – цінний продукт живлення.

За вмістом поживних речовин воно значно цінніше молока інших видів сільськогосподарських тварин.

З нього виготовляють:

- делікатесні високопоживні сири (бринзу)*
- і різні молочнокислі продукти (сир, айран, каймак, мацоні, йогурт та ін.),*

що користуються великим попитом на ринку.

Популярні в Україні породи:

- **тонкорунні** (асканійська тонкорунна вівця та прекос) - 34,6 %;
- **напівтонкорунні** (цигайська вівця) - 25,0 %;
- **українські м'ясо-вовнові** з кросбредною вовною - 2,5 %;
- **грубововнові** - 3,7 %;
- **каракульські та смушкові** - 5,7 % .

В Україні овець розводять 16 племзаводів:

- **Асканійську тонкорунну - 3 племзаводи:** «Асканія Нова» та «Червоний чабан» (Херсонська обл.), «Атманай» (Запорізька обл.);
- **Прекос - 4 племзаводи:** «Іллічівка», «Степок», «Чувиріне» (Харківська обл.) і «Прикордонник» (Закарпатська обл.);
- **Цигайську породу - 5 племзаводів:** завод ім. Р. Люксембург (Донецька обл.), «Славне», «Чорноморський» (АР Крим), «Вікторія» (Одеська обл.), «Дружба народів» (Чернівецька обл.);
-
- **Українську м'ясо-вовнову вівцю - 3 племзаводи:** «Асканія Нова», «Маркеєво» (Херсонська обл.), племзавод ім. Щорса (Харківська обл.); Сокільську породу - 1 племзавод: «Сокільський» (Полтавська обл.);
- **Асканійський багатоплідний каракуль - 1 племзавод:** «Маркеєво» (Херсонська обл.)

Вівчарство – значне джерело виробництва м'яса.
Так, *частка баранини в м'ясному балансі країни займає від 5-6,5%*, а в окремих регіонах країни, де вона є необхідним продуктом для приготування національних блюд, *досягає 30% і більше.*

М'язові тканини є основним джерелом білків.
Проте поживна цінність м'язів визначається не лише вмістом в них білків, а і їх якістю, тобто повноцінністю.

Білки м'язової тканини повноцінні, бо в них містяться майже всі незамінні амінокислоти, які необхідні для життя людини.

Динаміка поголів'я овець у лідируючих областях України, тис.гол

Показник	1991 рік	2021 рік
Херсонська область	897,8	19,2
Запорізька область	725,1	47,8
Одеська область	769,6	224,8
Дніпропетровська область	434,6	22,1
Вінницька область	330,9	7,8

Таблиця

Динаміка виробництва овечої вовни у лідируючих областях України, т

Показник	1991 рік	2021 рік
Запорізька область	3191	73
Одеська область	2941	829
Херсонська область	4498	99

Дана ситуація обумовлена рядом причин, зокрема:

- зменшення закупівельних цін на продукцію вівчарства(шерсть і вовна);
- відсутність повноцінної підтримки з боку держави; зниження продуктивності овець та кіз;
- наявний невикористаний потенціал росту галуззі кормовиробництва;
- вища конкурентоспроможність молочного скотарства в порівнянні із молочним вівчарством.

Овець розводять практично в усіх природно-кліматичних зонах земної кулі :

- великий асортимент одержуваної від них продукції, невластивою іншим видам сільськогосподарських тварин.
- при додаванні до основної маси натуральної вовни рослинних, штучних або синтетичних волокон одержують суміші, що характеризуються поєднанням цінних властивостей, притаманних усім цим видам волокон.

По континентах світу поголів'я овець розподіляється наступним чином:

- Азія – 38,5%,
- Африка – 23,7,
- Океанія – 15,5,
- Європа – 3,7,
- Південна Америка – 7,2,
- Північна Америка – 1,4%.

За останні 10 років чисельність овець у світі скоротилася на 11,6%.

Причини, за якими знижується чисельність овець:

- вовну на споживчому ринку в певній мірі тіснять штучні та синтетичні волокна.
- розорюються і засіваються зерновими і технічними культурами пасовищні масиви, що використовуються вівцями;
- екологічна ніша, зайнята вівцями, останнім часом успішно освоюється м'ясним худобою (Нова Зеландія, Австралія, Аргентина та ін.).

У країнах світу розводять понад 600 порід і генетично відособлених груп овець різного напрямку продуктивності.

В економічно розвинутих країнах переважають вівці культурних порід, головна продукція яких – тонка або напівтонка вовна і високоякісна баранина.

В інших країнах переважне поширення мають грубововнові породи овець.

У Європі розводять більше 300 порід овець, що становить приблизно 50% світового генофонду. Для більшості європейських країн характерна багатопорідність.

У Великобританії, наприклад, розводять близько 50 порід, в Італії – 37, у Франції – 36, в Греції – 24, в Болгарії – 22 породи.

Питома вага тонкорунних овець в Європі найбільша – 11%, напівтонкорунних – 40, грубововнових – 49%.

Більше половини порід овець (53%) мають потрібну продуктивність (м'ясо, молоко, вовну), а м'ясо-вовнову – 39%.

В Азії зосереджено основне поголів'я овець світу – більше 39%. Тут розводять 155 порід овець, з них тонкорунних – 4%, напівтонкорунних – 5%, грубововнових – 91%.

На Африканському континенті переважає екстенсивне пасовищне, напівкочове і кочове вівчарство.

Велика частина поголів'я представлена грубововновими породами, основна продукція яких – м'ясо і молоко.

**На півдні Африки розводять
мериносів і каракульських овець.**

*В Америці розводять 25 порід овець, у
тому числі 6 тонкорунних, 16
напівтонкорунних, 3 – грубововнових.*

*Австралія та Океанія – регіони
високопродуктивного вівчарства.*

*Тут розводять 24 – породи, з яких 37%
тонкорунні, 42 – напівтонкорунні, 21 –
грубововнових.*

Щільність овець на 100 га землі (1 км²) в світі складає 7,1 голови.

Відносно високу щільність овець на одиницю земельної площі мають країни азіатського континенту та Океанії (43,4 і 21,3 гол./км²), а низьку – 2,1 гол./км² – Америка.

Найбільш висока щільність овець – 150 гол./км² у Великобританії, 114,7 – у Новій Зеландії, 74 – в Уругваї, 66,7 – в Сирії, 48,3 – в Іспанії.

У світі на кожні 100 чоловік населення припадає 17,4 голови овець.

В Австралії цей показник становить 1478, Новій Зеландії – 1215,8, Монголії – 667,5, Уругваї – 397,3, Сирії – 82,1 гол.

В Україні на 100 чоловік припадає приблизно 8,2 вівці.

Особливістю сучасного світового вівчарства є те, що за останні роки суттєво зріс економічний сенс баранини в порівнянні з вовною.

В даний час у більшості країн світу виручка від виробництва баранини становить 90% і більше, а від реалізації вовни – близько 10%.

Тому більше уваги приділяється розвитку скоростиглого м'ясного і м'ясо-вовноного вівчарства, переважно кросбредного напрямку.

При цьому з кожним роком в м'ясному балансі галузі підвищується питома вага ягнятини.

Особливість у розвитку сучасного світового вівчарства підтверджується тим,

що за останні 10 років чисельність овець у світі зменшилася на 11,6%, при цьому виробництво вовни скоротилося на 30, а виробництво баранини зросло на 32,1%.

На Африканському континенті поголів'я овець за цей період збільшилося на 22,2%, а виробництво баранини – на 29,4.

Виробництво ж вовни скоротилося на 3,6%.

Виробництво овечого молока впродовж останніх 20 років зберігається на відносно сталому рівні.

Головними виробниками овечого молока є країни Середземномор'я і розташовані на Балканському півострові і Близькому Сході: **Туреччина, Франція, Іран, Італія, Румунія, Болгарія, Греція, Сирія, Іспанія та ін.**

Серед усіх країн світу Австралія займає перше місце з виробництва вовни і друге (після Китаю) – за чисельністю овець.

Маючи 11% від світового поголів'я овець, **Австралія виробляє 32% світової продукції всіх видів вовни, а мериносової – близько 50%**, що свідчить про високу вовнову продуктивності овець, що розводяться в цій країні.

На частку мериносових овець в Австралії припадає 3/4 всього поголів'я овець, решта – вівці напівтонкорунних порід і їх помісі з тонкорунними (кроссбреди).

У вівчарстві Австралії домінує пасовищна система його ведення, крім того, розведення овець успішно поєднується з м'ясним скотарством, а в ряді районів – із землеробством (вирощуванням пшениці).

В Австралії є кілька десятків племзаводів, в яких ведеться систематична селекційна робота протягом багатьох років.

Крім заводів мається більше 250 так званих дочірніх племінних ферм (господарств), які є репродукторами племінного матеріалу.

Завдання дочірніх племінних ферм – вирощувати племінних баранів, що надходять з стад відповідних заводів.

Є також близько 700 ферм, відносяться до розряду рядових племінних господарств, які вирощують племінних баранів, придбаних у дочірніх племінних господарствах і в племзаводах,

для постачання товарних стад промислових господарств, де вирощуванням баранів не займаються.

В Австралії починаючи з 50-х р. спостерігається значне збільшення виробництва баранини.

Її отримують головним чином від кросбредного вівчарства переважно від забою ягнят.

Виробництво ягнятини останнім часом збільшилася більш ніж в 2 рази.

Її в основному експортують в європейські країни і Америку. У країни Близького і Середнього Сходу, крім того, вивозять і живих овець.

Нова Зеландія займає провідне місце в світі з виробництва баранини, переважно ягнятини, і високоякісної кроссбредної вовни.

Виробництво баранини в Новій Зеландії досягло 1282 тис. т, а митої вовни – 238 тис. т. У Новій Зеландії найвищий у світі настриг митої вовни з вівці – 4,67 кг.

Щорічно на світовий ринок з Нової Зеландії надходить близько 15 млн тушок ягнят і 4-5 млн туш повновікових овець.

Ягнята зазвичай надходять на забій у 4-5-місячному віці, живою масою 35-40 кг, їхні туші важать від 15-16 до 18-20 кг.

Новозеландське вівчарство має різко виражену м'ясо-вовнову спеціалізацію і відповідно до цього представлено майже цілком (понад 97%) напівтонкорунними м'ясо-вовновими вівцями, головним чином породи новозеландський Ромні-марш.

*Світову популярність має вівчарство
Великобританії.*

Тут розводять близько 50 порід овець, з яких понад 30 – скоростиглі напівтонкорунні породи.

**За різноманітністю порід овець
Великобританія перевершує всі інші
країни світу.**

На відносно невеликій території (244,9 тис. км 2) у Великобританії було 36 697 тис. голів овець.

Тут найвища в світі щільність овець на кожні 100 га земельної площі – 150 гол.

На частку природних і посівних пасовищ у Великобританії припадає до 65% всієї сільськогосподарської площі.

Контрольні питання:

- 1. Розкажіть про сучасний стан вівчарства в світі.*
- 2. Розкажіть про сучасний стан вівчарства в Україні.*
- 3. В чому полягає причина різкого скорочення кількості овець в країнах СНД?*
- 4. У чому полягає цінність виробництва і переробки продукції вівчарства?*
- 5. Розкажіть про перспективи розвитку вівчарства в світі та Україні.*